

Den Spiegel

Vereniging Vrienden van het muZEEum en het Gemeentearchief Vlissingen

Verre van Vlissingen

Vlissingen, een omsloten stad

Een moeizame verhuizing. Verplaatsing van de batterij Van Speyk

To be or not to be the Spear-Shaker

De Leeuwentrap

Vlissingen wordt museumschip *Mercur* rijker

Verre van Vlissingen

JACO SIMONS

In een serie van vier artikelen in *Den Spiegel* maken we kennis met de naam Vlissingen, of Flushing, in het buitenland. Na intensief speurwerk wist auteur Jaco Simons in dit kader eilandjes, stadjes, dorpjes, straten, forten en plantages te traceren. Ook een stadswijk, een plein, een boerderij en zelfs een café komen aan bod. Hoewel ze dezelfde naam dragen, zijn alle Vlissingens uniek; er is geen Vlissingen identiek, 'verre van'.

De reeks start met een bijdrage over het dorpje Flushing in Cornwall, Engeland. Daarna volgen het drietal Flushings in de Verenigde Staten en het duo Vlissingen Noord en Zuid in Namibië.

Dat 'in den verre' de plaatsnaam Vlissingen vaak verband houdt met het (Zeeuwse) koloniale verleden, blijkt in de afsluitende bijdrage.

GAME, SET AND MATCH

De drie Flushings in de Verenigde Staten

In de Verenigde Staten van Amerika treffen we drie keer de plaatsnaam Vlissingen of beter gezegd, Flushing. De bekendste is die van New York, waar een wijk van de metropool zo heet. Dit stadsdeel is vooral in het nieuws als er de US Open wordt gespeeld, één van 's werelds grootste tennis-toernooien.

Ook de staten Michigan en Ohio hebben een Flushing. In beide gevallen zijn deze Flushings vernoemd naar de New Yorkse wijk. Vanzelfsprekend richten we onze pijlen dan eerst op de oostkust van het Amerikaanse continent.

Nieuw-Nederland

Toen Henry Hudson in opdracht van de Verenigde Oost-Indische Compagnie in 1609 naar Amerika zeilde en het eiland Manhattan op de kaart zette, kon hij niet

bevroeden dat er zich rondom deze plek een wereldstad zou ontwikkelen, de huidige wereldstad New York. Hudson was een Engelsman die een dienstverband was aangegaan in Nederland. Na Manhattan zette de ontdekkingsreiziger meer gebieden in deze regio op de kaart. Enkele jaren na zijn terugkeer claimde Nederland Hudsons overzeese ontdekkingen en riep ons land de kolonie Nieuw-Nederland in het leven. Op Manhattan werd rond 1625 de nederzetting Nieuw-Amsterdam gesticht. Ook op het er naast gelegen Lange Eylandt (Long Island) ontstonden door kolonisten bewoonde plaatsjes. Toch bleef Nieuw-Nederland lange tijd een kolonie op kleine schaal, want rond 1630 telde het gebied slechts 200 à 300 inwoners!

In 1647 werd de bekende Peter Stuyvesant directeur-generaal van Nieuw-Nederland. In Stuyvesants tijd, en dan vooral tussen 1654-1664, kwam de kolonie tot de grootste bloei. Het gebied omvatte toen delen van de huidige staten New York, New Jersey, Delaware en Pennsylvania. In eerdere jaren hoorden ook delen van Connecticut daarbij; een tamelijk omvangrijk deel van Noord-Amerika, zo kunnen we vaststellen.

De Engelsen veroverden Nieuw-Nederland in 1664 waardoor de Nederlandse droom voorbij was. Toch namen de Nederlanders in 1673 nog even revanche, toen de Vlissinger Cornelis Evertsen 'de jonge', op nogal ongeplande wijze de kolonie heroverde. Die situatie was van korte duur, want al tijdens de Vrede van Westminster in 1674 kreeg Engeland de kolonie definitief toegewezen.

Vlissingen op 't Lange Eylandt

In 2009 schreef Arendo Joustra al een artikel in *Den Spiegel* over Flushing in New York. Volgens zijn eind negentiende-eeuwse bron, namelijk het boek *History of the town*

De Kamer Amsterdam van de West-Indische Compagnie kwam bijeen in het West-Indisch Huis aan de Herenmarkt in Amsterdam. Het pand bestaat nog steeds en er hangt in de binnenplaats een plaquette aan de muur als herinnering aan de oprichting van Nieuw-Amsterdam in 1625. Er staat hier ook een beeld van Peter Stuyvesant. We zien hem met een houten been. (foto's Jaco Simons)

of *Flushing* van Henry Wallace, werd in 1643 op 't Lange Eylandt de nederzetting Vlissingen gesticht door Engelse remonstranten. Om religieuze redenen waren zij Engeland ontvlucht en hadden zij zich gevestigd in de tolerante Nederlanden. Een deel van die remonstranten kwam terecht in het Walcherse Vlissingen, maar vertrok later naar het langgerekte eiland aan de oostkust van het Amerikaanse continent. Het dorp dat zij stichtten, noemden zij naar de plaats van waaruit zij waren vertrokken. De lezing van Henry Wallace is plausibel. Het is echter onwaarschijnlijk dat de kolonisten de naam mochten vastleggen. Het waren immers de hoge heren van het koloniale bestuur die officieel bepaalden hoe nieuwe nederzettingen gingen heten. En zo werd in 1645 door hen Vlissingen in het leven geroepen.

Nederzettingen kregen Nederlandse namen, niet alleen omdat het bestuur van de nieuwe kolonie Nederlands was, maar ook omdat het gebruikelijk was om de Nederlandse identiteit te benadrukken. De

meeste kolonisten waren echter van Engelse afkomst en daarom verengelsten de plaatsnamen. Op 't Lange Eylandt werden Vlissingen Flushing, Breukelen Brooklyn, Heemstede Hempstead, 's-Graveland Gravesend, Haerlem Harlem en Nieuw-Utrecht simpelweg New Utrecht. Andere dorpen verloren hun oorspronkelijke naam. Middelburg werd bijvoorbeeld Newtown en Amersfoort Flatlands.

In de loop der tijd kreeg Flushing diverse vernoemingen, zoals Flushing River, Flushing Creek en Flushing Bay. In de wijk Brooklyn vinden we een Flushing Avenue. De bekendste verwijzing is echter Flushing Meadows. Dat park ligt in de New Yorkse wijk Flushing en die is, zoals beschreven, de plek van de oorspronkelijke nederzetting Vlissingen. Elk jaar vindt hier Amerika's beroemdste tennistoernooi plaats, de US Open. Dit evenement behoort tot één van de vier grootste toernooien van de tenniserwereld. Het spektakel speelt zich af in een vijf vierkante kilometer groot gebied, dat officieel Flushing Meadows Corona Park

Kaart van 't Lange Eylandt, van Claes Jansz. Visscher (ca. 1650). De oudste kaart van 't Lange Eylandt of Matouwacs, zoals de oorspronkelijke, Indiaanse naam luidde, dateert van circa 1650 en is van de hand van Claes Jansz. Visscher. We zien Vlissingen - geschreven met de mooie ringel-s - hierop aangegeven. Het dorpje ligt aan de noordwest zijde van het langwerpig gevormde eiland.

heet, maar doorgaans kortweg Flushing Meadows wordt genoemd.

Flushing in Michigan en in Ohio

Nu we toch in de Verenigde Staten zijn, richten we ons ook op Michigan en Ohio want ook in die staten vinden we de naam Flushing. De twee plaatsjes hebben niet in directe zin met het koloniale verleden van Nederland te maken, maar des te meer met de New Yorkse wijk.

Flushing in Michigan is een stadje met ongeveer 8.000 inwoners. Het is in de jaren dertig van de negentiende eeuw ontstaan als spoorwegdorpje. Ene Charles Seymour was de naamgever en noemde het dorpje naar de wijk Flushing in New York, simpelweg omdat Seymour hier enkele jaren had gewoond. Bovendien had hij familie in Vlissingen, Holland.

Ook in Ohio vinden we een Flushing. Dit dorpje telt nog geen 900 zielen en is enkele decennia ouder dan Flushing in Michigan. Het werd in 1813 gesticht op initiatief van een zekere Jesse Foulke, een Engelsman afkomstig uit Flushing, New York.

Tijdens de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog (1775-1783) kwam de jonge Foulke als krijgsgevangene terecht op het gevangenschip de *Jersey* en overleefde daar erbarmelijke omstandigheden. Samen met enkele geloofsgenoten trok hij aan het begin van de negentiende eeuw naar Ohio, mogelijk om religieuze redenen. Foulke was aanhanger van de Quakers, een religieuze beweging binnen het protestantisme. In Ohio werd een nieuwe gemeenschap ge-

sticht. Het eerste huis in wat enkele jaren later Flushing zou gaan heten, werd gebouwd in 1809. Jesse Foulke gaf les op de eerste school, zette een winkel op en was de naamgever van het dorp dat hij naar zijn vorige woonplaats noemde. Pas aan het begin van de negentiende eeuw kwam het gehucht Flushing tot verdere ontwikkeling. Langs de vele kleine kolenmijnen in de regio werd een spoorweg aangelegd en die lijn legde een verbinding met de buitenwereld. De Flushings in Michigan en Ohio staan in schril contrast met hun naamgenoot in New York: de rust van twee slapende plaatsjes in afgelegen gebieden tegenover de hectiek van *the city that never sleeps*.

Over de auteur: JACO SIMONS, studeerde kerkorgel en piano aan het conservatorium. Naast zijn activiteiten als musicus publiceerde Jaco veelvuldig over diverse thema's betreffende de historie van Walcheren. Zijn artikelen verschenen in de bladen *Den Spiegel*, *Arneklanken*, *Klaver Vier*, *Nehalennia*, *Saillant* en *De Wete*. Online te vinden op www.lacoda.nl.

Bronnen

- B. Brommer e.a., *Grote Atlas van de West-Indische Compagnie*, deel I, Voorburg 2011, p. 28-33.
- M. Gosselink, York *Nieuw-Amsterdam, De Nederlandse oorsprong van Manhattan*, Amsterdam/Den Haag 2009.
- P. E. Kerson, *The common origins of Flushing Ohio and Flushing New York*, New York 2007.
- Gemeentearchief Vlissingen, bibliotheeknr. 3009; map met documentatie over Flushing, New York, z.p., z.j.